ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ

ବନାମ

ଟି. ଜି. ଲକ୍ଷ୍ମୈୟା ସେଟ୍ଟୀ ଏବଂ ସନ୍ସ

ଏପ୍ରିଲ 13, 1994

[କେ. ରାମସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ଏନ. ଭେଙ୍କଟଚଲା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ସାଧାରଣ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1957: ଧାରା 20 ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ- ଆପତ୍ତି- କରଦାତାଙ୍କ- ପୁନରୀକ୍ଷଣ କରିବାର ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗକୁ ଆବାହନ- ର ଅନୁମୋଦନ- କୁହାଗଲା କରଦାତା ଧାରା 20 ଅଧୀନରେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ ନାହିଁ- ବ୍ୟଥିତ କରଦାତା କେବଳ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକାରକୁ ଅନୁସରଣ କରିପାରିବେ- ମୂଳ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶର ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଦାବି କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ତାଙ୍କର ନାହିଁ ।

ପ୍ରତିବାଦୀ-କରଦାତା ଚିନାବାଦାମ ତୈଳବୀଜ ଏବଂ କପା ମଞ୍ଜି କାରବାର କରୁଥିଲେ । ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବର୍ଷ 1967-68, 1970-71 ଏବଂ 1971-72 ପାଇଁ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଉପରେ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ସାଧାରଣ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 5(1) ଅଧୀନରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏହି ଆଧାରରେ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ "କପା ଲିଣ୍ଟ" ଅଣ-ବର୍ଗୀକୃତ ସାଧାରଣ ସାମଗ୍ରୀ ଭାବରେ 3 ପ୍ରତିଶତ ଟିକସ ପାଇଁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ । *ଅଲିମଚାନ୍ଦ ତପନଦାସ ତୈଳ କାରଖାନା* ବନାମ *ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ,* 37 ଏସ.ଟି.ସି. 603 ମାମଲାରେ ହୋଇଥିବା ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ଭରସା କରି, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ କପା ଲିଣ୍ଟ କପା ଅଦରକାରୀ ଅଧୀନରେ ଆସୁଛି ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ପ୍ରବେଶ 69 ଅନୁସୂଚୀ-1 ଅଧୀନରେ 1 ପ୍ରତିଶତ ଟିକସ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରିବ, ପ୍ରତିବାଦୀ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20(2) ଅନୁଯାୟୀ, ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଉପଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେ ପୁନରୀକ୍ଷଣକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଆବେଦନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ *ଆଲିମ ଚାନ୍ଦଙ୍କ* ମାମଲାରେ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁପାତ ପ୍ରୟୋଗପୂର୍ବକ କରଦାତାଙ୍କ ପୁନରୀକ୍ଷଣକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଅନୁସୂଚୀ 1 ର ପ୍ରବେଶ 69 ଅଧୀନରେ ପୁନଃ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାଜ୍ୟର ପୁନରୀକ୍ଷଣକୁ *ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ* ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ।

କରଦାତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ଧାରା 20(2) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଅନୁରକ୍ଷଣୀୟ କି, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ରାଜ୍ୟର ଅବେଦନଗୁଡ଼ିକ ଆସିଥିଲା ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

କହିଲେ: 1   ଏକ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶର ବୈଧତା ଅଧିନିୟମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପରି ଜଣେ କରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନ କିମ୍ବା ପୁନରୀକ୍ଷଣରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟରେ ନୁହେଁ । ଏହି ଅଧିନିୟମ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଆବେଦନ କିମ୍ବା ପୁନରୀକ୍ଷଣର ଅଧିକାର ଏବଂ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରିଛି, ଯେଉଁଠାରେ ଏହା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ଧାରା 20 ଏକ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ପୁନରୀକ୍ଷଣ

କ୍ଷମତା ଅଟେ ଯାହା ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଯୁଗ୍ମ ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଉପଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟିକସ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ, ଯଥାସ୍ଥିତି ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଦିଆଯାଇଛି । କରଦାତା ଧାରା 20 ଅନୁଯାୟୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ବୈଧ ଭାବରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆଇନର ଘୋଷଣା ଦ୍ୱାରା ଅବୈଧ କିମ୍ବା ବେଆଇନ ହୁଏ ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଆଇନର ତ୍ରୁଟି ସଂଶୋଧନ କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅନୁପଯୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଅନିୟମିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା କିମ୍ବା ବେଆଇନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା, ରାଜସ୍ୱର ସ୍ୱାର୍ଥ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, କାରଣ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟକୁ କୌଣସି ସ୍ପଷ୍ଟ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା ।

2. ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଭୁଲବଶତଃ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଆୟୁକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20(1) ଏବଂ (2) ଅନୁଯାୟୀ କରଦାତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ ।

3. ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ପୁନରୀକ୍ଷଣକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି । ବ୍ୟଥିତ କରଦାତାଙ୍କୁ କେବଳ ଆଇନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକାରକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ମୂଳ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶର ପୁନରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20 ଅଧୀନରେ ଆବେଦନ କରିବାର ତାଙ୍କର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଆବେଦନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଏବଂ ଉପ-ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ପୁନଃ ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଛି ।

ଆଲିମଚାନ୍ଦ ତପନଦାସ ତୈଳ କାରଖାନା ବନାମ *ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ,* 37 *ଏସ.* ଟି. ସି. 603 ଏବଂ *ଆୟକର ଆୟୁକ୍ତ ବନାମ ତ୍ରିବ୍ୟୁନ ନ୍ୟାସ,* **ଏଆଇଆର (1948) ପ୍ରିଭି ପରିଷଦ 102, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।**

ରି. କଲ୍ଲୁରୀ ଭୀମଲିଙ୍ଗମ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, **(1967) 19 ଏସଟିସି 116** ଏବଂ *ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଜିନିଂ ଏବଂ ତୈଳ କାରଖାନା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ବନାମ *ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ,* **19 ଏସଟିସି 354, ଅନୁମୋଦିତ ।**

ଆନ୍ଧ୍ର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଲଳିତା ତୈଳ କାରଖାନା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, **42 ଏସଟିସି 169, ଏବଂ** *ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କଟେଶ୍ୱର ଚାଉଳ, ଜିନିଂ ଏବଂ ଗ୍ରାଉଣ୍ଡିଂ କାରଖାନା ଠିକାଦାର କମ୍ପାନୀ* ବନାମ *ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ,* **(1971) 28 ଏସଟିସି 599, ପ୍ରଭେଦନୀୟ ।**

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ନମ୍ବର 4857/89 ଏବଂ 2798/1983

ଟି.ଆର.ସି. ସଂଖ୍ୟା 60 ଏବଂ 61/ 1985 ରେ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ତା 4.4.85 ରିଖର ରାୟ ତଥା ଆଦେଶରୁ

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ସି. ସୀତାରାମୈୟା, ଟି.ଭି.ଏସ.ଏନ. ଚାରି, ସୁଶ୍ରୀ ପ୍ରମିଲା ଚୌଧୁରୀ ଏବଂ ନିଖିଲ ନାୟାର ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା:

ସି. ଏ. ସଂଖ୍ୟା 2798/83 କୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଉଛି ।

ଏହି ଦୁଇ ଆବେଦନ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ସାଧାରଣ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1957 (ଅଧିନିୟମ ସଂଖ୍ୟା VI /1957), ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଅଧିନିୟମ' ଅଧୀନରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ । ପ୍ରତିବାଦୀ-କରଦାତା ଜଣେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଅଟନ୍ତି ଯିଏ ଚିନାବାଦାମ ତେଲ ମଞ୍ଜି ଏବଂ କପା ମଞ୍ଜି କାରବାର କରନ୍ତି । ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ "କପା ଲିଣ୍ଟ" ସହ ସମ୍ପୃକ୍ତ । ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଉପରେ ଧାରା 5(1) ଅଧୀନରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବର୍ଷ 1967-68,1979-71 ଏବଂ 1971-72 ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାର ଶେଷଟି ନଭେମ୍ବର 29, 1975 ରେ 3 ପ୍ରତିଶତରେ "କପା" ଅଣବର୍ଗୀକୃତ ସାଧାରଣ ସାମଗ୍ରୀ ଭାବରେ କରାଯାଇଥିଲା । ଅନୁରୂପ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ କରଦାତାମାନେ *ଆଲିମଚାନ୍ଦ ତପନଦାସ ତୈଳ କାରଖାନା* ବନାମ *ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ*, 37 ଏସଟିସି 603 ମାମଲାରେ ଏହି ମାମଲାକୁ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆଣିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ କପା ଲିଣ୍ଟ ଅନୁସୂଚୀ-1 ର ପ୍ରବେଶ ସଂଖ୍ୟା 69 ରେ "କପା ଅଦରକାରୀ ବସ୍ତୁ" ଅଧୀନରେ ଆସିଥାଏ ଏବଂ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ 1 ପ୍ରତିଶତ ଟିକସ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ । ଉକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି, ପ୍ରତିବାଦୀ-କରଦାତା ମେ 1976 ରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20(2) ଅଧୀନରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ଏକ ନିବେଦନପତ୍ର ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ପୁନରୀକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଖ୍ୟାଯୁକ୍ତ ନ କରି ମଧ୍ୟ ଉପ ଆୟୁକ୍ତ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ଆବେଦନ କରିବାରେ, ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଆବେଦନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ (ଏସଟିଏଟି) ଏହାର ତା 18 ନଭେମ୍ବର, 1977 ରିଖର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଖ୍ୟାଙ୍କିତ କରିବାକୁ ତଥା ଫଏସଲା କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉପ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ପଠାଇଦେଇଥିଲେ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପାଇବା ପରେ, ଉପ ଆୟୁକ୍ତ ପୁନରୀକ୍ଷଣକୁ ଅକ୍ଟୋବର 14, 1980 ରେ ତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ପୁନର୍ବାର ଖାରଜ କରିଥିଲେ । ପ୍ରତିବାଦୀ-କରଦାତା ଏସଟିଏଟି ରେ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ, ଯାହା 16 ଅକ୍ଟୋବର, 1984 ରେ ତାଙ୍କର ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା *ଆଲିମଚାନ୍ଦଙ୍କ* ମାମଲାରେ କୃତ ଅନୁପାତ ପ୍ରୟୋଗପୂର୍ବକ ପୁନରୀକ୍ଷଣକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଅନୁସୂଚୀ-1 ର ପ୍ରବେଶ 69 ଅଧୀନରେ ପୁନଃ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ପୁନରୀକ୍ଷଣ ପରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତା 4.4.1985 ରିଖର ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ।

ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଏହିକି ଯେ ଧାରା 20(2) ଅଧୀନରେ ଏକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କରଦାତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧକ୍ରମେ ଅନୁରକ୍ଷଣୀୟ କି? ଧାରା 20 ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ଏହିପରି ବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରେ :

> "20. ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟିକସ ଆୟୁକ୍ତ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିହିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁନରୀକ୍ଷଣ: (1) ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟିକସ ଆୟୁକ୍ତ ଏହି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅଧୀନରେ ତାଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ କୌଣସି ଆଦେଶ କିମ୍ବା ଲିପିବଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ମଗେଇପାରିବେ ଏବଂ ଯାଞ୍ଚ କରିପାରିବେ, ଯେଉଁଥିରେ ଏହି * ଧାରାର ଉପ-(2)

ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ (ଏବଂ ଯଦି ଏପରି ଆଦେଶ କିମ୍ବା ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ରାଜସ୍ୱର ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ ଥାଏ), ତେବେ ଏପରି ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ସାପେକ୍ଷରେ, ଏପରି ଆଦେଶ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟବିଧିକୁ ସଂଶୋଧନ, ପରିବର୍ତ୍ତନ କିମ୍ବା ବାତିଲ କରିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ) ଏବଂ ସେଥିର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଯେ'ପରି ଉଚିତ ବୋଲି ସେ ମନେ କରିବେ ସେହିପରି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିପାରିବେ ।

1.7.1985 ଠା'ରୁ 1985 ର ଅଧିନିୟମ, 18 ଦ୍ୱାରା ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ନିୟମିତତା ବିଷୟରେ ଏପରି ଆଦେଶର ବୈଧତା କିମ୍ବା ଯଥାର୍ଥତା ବିଷୟରେ ନିଜକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ *ଉପ-ଧାରା ।"

ଧାରା 20 ର ଉପଧାରା (2) ଯୁଗ୍ମ କମିଶନର, ଉପ-ଆୟୁକ୍ତ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟିକସ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଅଧୀନସ୍ଥ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ କିମ୍ବା ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ମାମଲାରେ ଉପଧାରା (1) ଭଳି କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର କରଦାତାଙ୍କ ଅଛି କି ନାହିଁ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ଅଧିନିୟମର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ବିଚାର ଆହ୍ୱାନ କରୁଛି, ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କରଦାତାଙ୍କୁ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 19 ଅଧୀନରେ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମୂଳ ଆଦେଶ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ବ୍ୟଥିତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଛି । ଧାରା 21 ବ୍ୟଥିତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଆବେଦନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ, ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟପୂର୍ବକ ଯେ ଧାରା 19, 14 (4c) କିମ୍ବା ଧାରା 20(2) ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ବିହିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଆଦେଶ କିମ୍ବା ଆବେଦନ ଉପରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଉପରେ ଆପତ୍ତି କରୁଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଆଦେଶ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଜାରି ହେବାର 60 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଆବେଦନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣରେ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ । ତେଣୁ ବିଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଆଦେଶ କିମ୍ବା ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ, ଯାହା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ ଅଟେ, ଉପରେ ଆପତ୍ତି କରି ଏପରି ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 14 କିମ୍ବା ଧାରା 19 କିମ୍ବା ଧାରା 21 ଅଧୀନରେ ଆବେଦନ କିମ୍ବା ଧାରା 22 ଅନୁଯାୟୀ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣରେ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ସ୍ୱୟଂ ବିଧାନ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଅଧିକାର ଦେଇଛି । ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ କୁହାଯାଇଛି, ମୂଳ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ନୋଟିସ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାର 30 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଆବେଦନ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଏବଂ ଆବେଦନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆବେଦନ କରାଯାଇହେବ । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20(1) ଅଧୀନରେ ପାରିତ ଆଦେଶଟି ବ୍ୟଥିତ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏସଟିଏଟି ନିକଟରେ ପୁନର୍ବାର ଆବେଦନଯୋଗ୍ୟ ତଥା ଧାରା 23 ଅଧୀନରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆଇନାନୁସାରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୁନାରୀକ୍ଷଣଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବ । ତେଣୁ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ, ଯେଉଁଠାରେ ଏହାର ଏପରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ଆବେଦନ କିମ୍ବା ପୁନରୀକ୍ଷଣର ଅଧିକାର ଏବଂ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ

କରିଛି । ଯାହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି, ଧାରା 20 ଏକ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷମତା ଅଟେ ଯାହା କେବଳ ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଯୁଗ୍ମ ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଉପ ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟିକସ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ, ଯଥାସ୍ଥିତି, ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ନିଜର ଅଧୀନସ୍ଥ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କର ଆଦେଶ ଅବା କାର୍ଯ୍ୟବିଧିକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20 ଅଧୀନରେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କ୍ଷମତା ଜଣେ କରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା କି, ତାହା ହିଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଅଟେ । *ଆୟକର ଆୟୁକ୍ତ* ବନାମ *ତ୍ରିବ୍ୟୁନ ନ୍ୟାସ*, ଏଆଇଆର (1948) ପ୍ରିଭି ପରିଷଦ 102 ମାମଲାରେ ପ୍ରିଭି ପରିଷଦର ନ୍ୟାୟିକ ସମିତି ସେହି ସମାନ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ବିଚାର କରିଥିଲେ । ଏହା ଏପରି ଏକ ମାମଲା ଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ 13 ଜୁନ, 1939 ରେ ପ୍ରିଭି ପରିଷଦର ନ୍ୟାୟିକ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଏକ ଆଦେଶ ଯୋଗୁଁ ଏକ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବର୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଆୟକର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ଅନ୍ତିମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା । ଅଗଷ୍ଟ 13, 1939 ରେ, ତେବେ ସେ ଯାହା ହେଉ, ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ କରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗକୁ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇସାରିଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କରଦାତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଥିବା ପ୍ରିଭି ପରିଷଦର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରେ, ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଭାରତୀୟ ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1922 ର ଧାରା 33 ଏହିପରି ପଠନୀୟ:

> "(1) ଧାରା 5 ର ଉପ-ଧାରା (4) ଅଧୀନରେ ଜଣେ ସହକାରୀ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ସମୟରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଆୟୁକ୍ତ ତାଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା ନିଜେ ନେଇଥିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଅଭିଲେଖ ନିଜ ଇଚ୍ଛା ମୁତାବକ ମାଗିପାରିବେ ।
>
> (2) ଅଭିଲେଖ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପରେ ଆୟୁକ୍ତ ଏପରି ତଦନ୍ତ କରିପାରିବେ କିମ୍ବା ଏପରି ତଦନ୍ତ କରାଇପାରିବେ ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ସାପେକ୍ଷରେ, ସେ ଯେପରି ଉପଯୁକ୍ତ ମନେ କରିବେ ସେପରି ଆଦେଶ ଦେଇପାରିବେ: ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ କି, ସେ ତାଙ୍କ କଥା ନ ଶୁଣି କିମ୍ବା ତାଙ୍କୁ ଶୁଣାଣୀର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ନ ଦେଇ ଜଣେ କରଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବା ଭଳି କୌଣସି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବେ ନାହିଁ ।

ଯେତେବେଳେ ଏହି ମାମଲାଟିକୁ ଆବେଦନରେ ନିଆଯାଇଥିଲା, ନ୍ୟାୟିକ ସମିତି ଯିଏ ଆୟକର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 33 ଅଧୀନରେ ଆୟୁକ୍ତ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କ୍ଷମତାର କ୍ଷେତ୍ର ଓ ପରିସରକୁ ବିଚାର କରିଥିଲେ, ଏହିପରି ରାୟ ଦେଇଥିଲେ:

> "ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନଦ୍ୱୟର ଆଲୋଚନାରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ତ୍ରୁଟି ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି । ଏହା ଅନୁମାନ କରେ ଯେ ଧାରା 33 କରଦାତାଙ୍କ ଠା'ରେ ଏକ ଅଧିକାର ସୃଷ୍ଟି କରେ । ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କ ମତରେ ଏହା ଏପରି କୌଣସି ଅଧିକାର ସୃଷ୍ଟି କରେ ନାହିଁ । ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ତରଫରୁ (1880) 5 ଏ. ସି. 214 ରେ ଯେଉଁ ସୁବିଦିତ ନୀତି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ତାହାକୁ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ "ଆୟୁକ୍ତ ତାଙ୍କ ନିଜ ଇଚ୍ଛା ମୁତାବକ" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ସହ ଆରମ୍ଭ

ହେଉଥିବା ଧାରା ତାଙ୍କ ଉପରେ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନ୍ୟସ୍ତ କରେ, ଯାହା ସେ ଜଣେ କରଦାତାଙ୍କ ଆବେଦନରେ ପାଳନ କରିବାକୁ ବାଧ ଥିଲେ । ଏହା ସମ୍ଭବ ଯେ ଏକ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତା ହୋଇପାରେ ଯେଉଁଥିରେ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏତେ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତିରେ ସେ'ପରି କିଛି ନାହିଁ । ଅପରପକ୍ଷରେ, ଧାରା 33 ଅନେକ ଧାରାକୁ ଅନୁସରଣ କରେ ଯାହା କରଦାତାଙ୍କ ଅଧିକାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରେ ଏବଂ ଯେପରି ଏହାର ଭାଷା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରେ, ପ୍ରଶାସନିକ ଉପାୟମାନ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଜଣେ ଉଚ୍ଚ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ ତାଙ୍କ ଅଧସ୍ତନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟର ସମୀକ୍ଷା କରିପାରିବେ ଏବଂ ଏହିପରି ସମୀକ୍ଷା ଉପରେ ଆବଶ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ, ଯାହା ଦେଖାଯାଉଛି ଯେ ସୁବିଧାର ବିଷୟ ଭାବରେ ଏକ ପ୍ରଥା ବିକଶିତ ହୋଇଛି ଯାହା ଅଧୀନରେ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ଏହି ଧାରା ଅଧୀନରେ "ନିଜ ଇଚ୍ଛା ମୁତାବକ" କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଏହା ଘଟେ ସେଠାରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣର ଔପଚାରିକତା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଧାରାର ଭାଷା ତୃତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନର ମୂଳରେ ରହିଥିବା ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ମାମଲା ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବା ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ସମର୍ଥନ କରେ ନାହିଁ ଯେ ଏହା ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପାଇଁ ଦାବି ପ୍ରଦାନ କରେ । ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ଅନ୍ୟ ଧାରାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ ଉପଯୁକ୍ତ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି; ଧାରା 33 କୁ ସାଧାରଣ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପ୍ରଦାନକାରୀ ଭାବେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

XXX XXX XXX

ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଉଛି ଯେ ଧାରା 33 ଅନୁଯାୟୀ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଏକ ଆଦେଶ କେବଳ ସେତେବେଳେ କରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ଯେତେବେଳେ ସେ ଏହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ, ସମୀକ୍ଷାଧୀନ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ସ୍ଥିତିଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ଖରାପ ସ୍ଥିତିରେ ଥାଆନ୍ତି । ଯଦି ଜଣେ ଅଧସ୍ତନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କିମ୍ବା ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ କରଦାତାଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଥାଏ, ତେବେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିକାର ଥାଏ ଯାହା ଅଧିନିୟମ ପ୍ରଦାନ କରେ । ଆୟୁକ୍ତ ଧାରା 33 ଅଧୀନରେ, କରଦାତାଙ୍କ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ସହିତ କିମ୍ବା ବିନା କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବେ; ଯଦି ସେ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ବିନା ଏପରି କରନ୍ତି, ତେବେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ଯଦି ସେ କରଦାତାଙ୍କ ସ୍ଥିତିକୁ ଖରାପ କରିବା ପାଇଁ କିଛି କରନ୍ତି ନାହିଁ, ତେବେ ପରବର୍ତ୍ତୀଟି କୌଣସି ଅଧିକାର ହାସଲ କରିପାରିବ ନାହିଁ; ସମୀକ୍ଷା ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗୀୟ ବିଷୟ ହୋଇପାରେ ଯାହା ବିଷୟରେ କରଦାତା କିଛି ଜାଣି ନାହାଁନ୍ତି । ଯଦି ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଆୟୁକ୍ତ କରଦାତାଙ୍କ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କ୍ରମେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ତାଙ୍କ ସ୍ଥିତିକୁ ଖରାପ କରିବା ପାଇଁ କିଛି କରନ୍ତି ନାହିଁ, ତେବେ ଅଧସ୍ତନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କିମ୍ବା ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ଦେବାର କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ନାହିଁ, ଯାହା ଏହାର ନିଜସ୍ୱ ସମୟସୀମା ଅଧୀନରେ ଅଛି ଯାହାକୁ ସେ ତାଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଏକ ମାର୍ଗ ଗ୍ରହଣ କରି ବୃଦ୍ଧି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହି ଧାରାର ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଛି ।

ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର ଦୁଇଟି ରାୟରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20 ର ପରିସର ଉପରେ ବିଚାର କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ । *ଡି. କସ୍ତୁରୀ ଭୀମଲିଙ୍ଗମ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* (1967) 19 ଏସଟିସି 116 ଅଧିନିୟମର 20(1) ଅଧୀନରେ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ସଂଶୋଧନ କରି ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡର ଆଦେଶ (ସେହି ସମୟରେ ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡ ଦ୍ୱାରା ପୁନରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିଲା) ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 23 ଅଧୀନରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାକୁ କରଦାତା ଚାହୁଁଥିଲେ, ଯାହା ଅନୁରକ୍ଷଣୀୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ବୋର୍ଡ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାଜସ୍ୱ ବୋର୍ଡର ଆଦେଶକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଥିଲେ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20(1) କରଦାତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧକ୍ରମେ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ, ବରଂ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ କେବଳ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କରିବାର ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ଧାରା 23(1) ଅଧୀନରେ ବୋର୍ଡ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆସେ । ତେଣୁ, ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ଅନୁରକ୍ଷଣୀୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ଧରାଯାଇଥିଲା । *ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଜିନିଂ ଏବଂ ତୈଳ କାରଖାନା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ବନାମ *ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ,* 19 ଏସଟିସି 354 ରେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ମତ ଦୋହରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ଏହା ସ୍ଥିର କରାଯିବା ଉଚିତ ଯେ ଏକ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶର ବୈଧତା ଅଧିନିୟମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପରି ଜଣେ କରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନ କିମ୍ବା ପୁନରୀକ୍ଷଣରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟରେ ନୁହେଁ । କରଦାତା ଧାରା 20 ଅନୁଯାୟୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଆଇନର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘୋଷଣା ଦ୍ୱାରା ବୈଧ ଭାବରେ ଦିଆଯାଇଥିବା କୌଣସି ଆଦେଶ ଅବୈଧ କିମ୍ବା ବେଆଇନ ହୁଏ ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ, ଆଇନର ତ୍ରୁଟି ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ କିମ୍ବା ଅନୁପଯୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଅନିୟମିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସଂଶୋଧନ କିମ୍ବା ବେଆଇନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ, ରାଜସ୍ୱର ସ୍ୱାର୍ଥ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ, ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, କାରଣ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟକୁ କୌଣସି ସ୍ପଷ୍ଟ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇନଥିଲା ।

ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ '*ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ* ବନାମ *ଲଳିତା ତୈଳ କାରଖାନା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* 42 ଏସଟିସି 169' ମାମଲାରେ ବିବୃତ କରାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଥିଲେ । ସେହି ମାମଲାରେ ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କଟେଶ୍ୱର ଚାଉଳ, ଜିନିଂ ଏବଂ ଗ୍ରାଉଣ୍ଡିଂ ତୈଳ କାରଖାନା ଠିକାଦାର *କମ୍ପାନୀ ବନାମ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ, (1971) 28 ଏସଟିସି 599* ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରେ ଆୟୁକ୍ତ ଧାରା 20 (1) ଅଧୀନରେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ସଂଶୋଧନ କରିଥିଲେ । ଏହା ଏପରି ଏକ ମାମଲା ନଥିଲା ଯେଉଁଠାରେ ଆୟୁକ୍ତ ଜଣେ କରଦାତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧକ୍ରମେ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଭୁଲବଶତଃ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଆୟୋଗ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20(1) ଏବଂ (2) ଅନୁଯାୟୀ କରଦାତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧକ୍ରମେ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ ।

ତେଣୁ, ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ପୁନରୀକ୍ଷଣକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି ବୋଲି କହିବାରେ ଆମର କୌଣସି ଦ୍ୱିଧା ନାହିଁ । ତଦନୁସାରେ ଆମେ ବିଚାର କରୁଛୁ ଯେ ବ୍ୟଥିତ କରଦାତାଙ୍କୁ କେବଳ ଆଇନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକାରକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ମୂଳ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଦେଶର ପୁନରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20 ଅଧୀନରେ ଆବେଦନ କରିବାର ତାଙ୍କର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ । ତଦନୁସାରେ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଏସଟିଏଟି ର ଆଦେଶକୁ ତଥା ଉପ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରାଯାଉଛି । ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ପୁନଃ ସ୍ଥାପିତ କରାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଟି.ଏନ.ଏ.

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଂଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦିକା : ଶ୍ରୀମତୀ ଜୟା ମୁଖାର୍ଜୀ,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ